

ΜΗΠΩΣ ΔΕΝ ΤΕΛΕΙΩΣΕ Ο ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΟΣ ΑΓΩΝΑΣ;

Πριν από λίγο καιρό δημοσιεύτηκε στην εφημερίδα « τα Λέμε» ένα άρθρο με τίτλο **100 χρόνια από το τέλος του Μακεδονικού αγώνα1908-2008** του εξαιρέτου λαογράφου Γιώργου Ντελιόπουλου.

Στο εν λόγω άρθρο γινόταν αναφορά στον Μακεδονικό αγώνα, στους πρωταγωνιστές του, στους αφανείς συντελεστές του αλλά και κάποιες προτάσεις για τη χρονιά που έρχεται.

Θα ήθελα λοιπόν να αναφέρω κάποια στοιχεία από αυτά που συγκέντρωσα από την έρευνά μου στα πλαίσια της διπλωματικής μου εργασίας με τίτλο «**Ρουμλούκι. Ιστορία –Λαογραφία- Συμμετοχή στο Μακεδονικό αγώνα**, κατά τη φοίτησή μου στο Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων .

Μακεδονικός αγώνας ονομάζεται ένας παράξενος πόλεμος, κυρίως Ελληνοβουλγαρικός που είχε την ιδιότητα να γίνεται σε ξένο έδαφος, Τουρκικό. Ήταν ουσιαστικά καυγός για το δέρμα αρκούδας που είχε ακόμα πολλά δόντια και νύχια. Η Τουρκία διατηρούσε στα τρία «προβληματικά βιλαέτια» Μοναστηρίου, Θεσσαλονίκης, Σκοπίων 200.000 στρατό. Στο μοναστήρι ήταν η έδρα του 3ου σώματος στρατού με 10.000 άνδρες και 100 κανόνια. Έχει καθιερωθεί η άποψη ότι ο πόλεμος αυτός βάσταξε από το 1904 έως το 1908, όταν επικράτησαν οι Νεότουρκοι και το σύνταγμα (Χουριέτ – ελευθερία). Το σωστότερο όμως θα ήταν πως άρχισε το 1900 και τελείωσε (αν τελείωσε) το 1912.

Για του λόγου το αληθές : Το Σεπτέμβριο του 1900 οι κομιτατζήδες πυροβολούν πίσωπλάτα τον καπετάν Κώττα έχοντας ως στόχο τη σφαγή των << γραιοκομάνων>> των σλαβόφωνων εκείνων ελλήνων που στέκονταν εμπόδιο στα σχέδια τους. Αλλά και το 1912 λίγο πριν τους βαλκανικούς πολέμους οι οπλαρχηγοί Λάζος Δουγιάμας και Αθανάσιος Μπέτσιος δολοφονούνται από του βούλγαρους.

Τον μακεδονικό αγώνα το ν γέννησαν δύο άλλοι πόλεμοι. Ο Ρωσοτουρκικός του 1877 – 1878 με τη συνθήκη του Αγίου Στεφάνου που γέννησε και εξέθρεψε τον Βουλγαρικό μεγαλοϊδεατισμό και ο Ελληνοτουρκικός του 1897 με την άδοξη ήττα και τη γενική αποκάρδιωση, που παγίωσε την άποψη για την αδυναμία της Ελλάδας να διεκδικήσει τη Μακεδονία.

Έτσι λοιπόν στις αρχές του 1900 η Β.Μ.Ρ.Ο. αρχίζει να αναλαμβάνει δράση με τη δημιουργία ενός πυκνού δικτύου οπαδών- στελεχών ,πρακτόρων και βεβαίως στρατιωτικών τμημάτων κρούσης .σε κάθε χωριό στο οποίο είχαν επιρροή δημιουργούσαν μια «επιτροπή» με αρχηγό το «**Νατσάλνικ**» ,τον ταμία , τον σύνδεσμο, τους αγγελιοφόρους και ένα είδος λαϊκού δικαστηρίου. Επίσης σχηματίζονταν σε κάθε χωριό ένοπλες ομάδες (**Μιλίτσια**) προορισμένες να βοηθούν τις τακτικές συμμορίες σαν εφεδρεία.

Ευτυχώς στις αρχές του 20^{ου} αιώνα συντελείται η αφύπνιση του Ελληνισμού με τη δημιουργία του «Μακεδονικού κομιτάτου» με πρόεδρο την Δημήτριο Καλαποθάκη και η οργάνωση που κατευθύνονταν από το Ελληνικό Προξενείο από τον Λάμπρο Κορομηλιά. Σε λίγο ένοπλα σώματα άρχισαν να καταφτάνουν στη Μακεδονία με σκοπό την προστασία του πληθυσμού και την ενίσχυση του ηθικού του. Τα σώματα αυτά συνειδητοποίησαν σύντομα πως χωρίς τη συνδρομή των ντόπιων κατοίκων ήταν αδύνατο να φέρουν σε πέρας την αποστολή τους. Έτσι άρχισαν να δημιουργούνται οι «**εθνικές επιτροπές**» στα χωριά οι οποίες ήταν ολιγομελείς και στις οποίες στρατεύονταν **Δάσκαλοι, Ιερείς , Πρόκριτοι και Γιατροί** δηλαδή τα παραδοσιακά στηρίγματα του Ελληνισμού της Μακεδονίας .Οι επιτροπές αυτές στρατολογούσαν τους οδηγούς των σωμάτων , τους αγγελιοφόρους αλλά και τους οπλίτες στα σώματα των οπλαρχηγών .Ιδιαίτερα στην περιοχή της κεντρικής Μακεδονίας ,στο Ρουμλούκι οι ντόπιοι οπλαρχηγοί και οι εθελοντές έπαιξαν σημαντικότατο ρόλο στις επιχειρήσεις

.Εδώ εντάσσονται όλοι εκείνοι οι αφανείς ήρωες και ηρωίδες αγρότες ,ψαράδες, ιερείς, γυναίκες, παιδιά που με κίνδυνο της ζωής τους συνετέλεσαν να γείρει η πλάστιγγα προς το μέρος των ελληνικών όπλων. Υπάρχουν μαρτυρίες για πολλούς

ανθρώπους αυτής της κατηγορίας. Πρόσφατα ήρθαν σε γνώση μου μαρτυρίες από την **Κορυφή** οι οποίες ως έμμεσες πηγές όταν διασταυρωθούν πιστεύω πως θα φωτίσουν επιπλέον εκείνα τα γεγονότα. Η σύσταση πολιτοφυλακών με αρχηγούς τους ντόπιους οπλαρχηγούς είχε μεγάλη επίδραση κυρίως στον ψυχολογικό τομέα.

Η **Πηνελόπη Δέλτα** περιγράφει ιδιαίτερα γλαφυρά στο αριστούργημά της «**Στα μυστικά του Βάλτου**» την ταραγμένη εκείνη εποχή και την μεγάλη προσφορά του ντόπιου στοιχείου στον αγώνα. Ο ήρωας του έργου οδηγός Αποστόλης σύμφωνα με τη μαρτυρία του Γρηγόρη Δημόπουλου που συμμετείχε ως οπλίτης στο σώμα του καπετάν Νικηφόρου ήταν από το Γιδά (σημερινή Αλεξάνδρεια). Από το Γιδά επίσης ήταν και ο πρώτος οπλαρχηγός (Τζόλας Περήφανος) που μπήκε στο βάλτο για να προστατέψει τους ψαράδες από την τρομοκρατία των κομιτατζήδων. (Στοιχεία με ιδιαίτερο τοπικό ενδιαφέρον).

Θα ήθελα εδώ επιγραμματικά να αναφέρω τον τρόπο οργάνωσης αυτού του μεγαλειώδους αγώνα για να καταλάβουν οι αναγνώστες πόσοι άνθρωποι στρατεύτηκαν σ' αυτή την υπόθεση :

ΕΝΟΠΛΙΟΣ ΑΓΩΝΑΣ

1. Αξιωματικοί αρχηγοί σωμάτων και οργανωτές
2. Αξιωματικοί αρχηγοί σωμάτων
3. Υπαξιωματικοί αρχηγοί σωμάτων
4. Ιδιώτες αρχηγοί σωμάτων.
5. Οπλαρχηγοί Α τάξης.
6. Οπλαρχηγοί Β τάξης.
7. Ομαδάρχες.
8. Οπλίτες.

ΟΡΓΑΝΩΤΙΚΟΣ ΑΓΩΝΑΣ

1. Προξενικοί αντιπρόσωποι κεντρικού Μακεδονικού κοιμιτάτου.
2. Οργανωτές Μακεδονικού Κοιμιτάτου.
3. Αξιωματικοί πράκτορες –οργανωτές.
4. Οργανωτές αντιπρόσωποι κοιμιτάτου.
5. Πράκτορες Α τάξης
6. Πράκτορες Β τάξης.
7. Όργανα πρακτόρων Α τάξης.
8. Όργανα πρακτόρων Β τάξης
9. Όργανα πρακτόρων Γ τάξης.

Θα μπορούσαν να ξοδευτούν τεράστιες ποσότητες γραπτών κειμένων για να περιγραφεί ο επικός αγώνας για τη διάσωση της Μακεδονίας. Ελπίζω να μου δοθεί η ευκαιρία να συνδράμω σ' αυτό με επόμενα άρθρα.

Θα ήθελα όμως εδώ πριν κλείσω να κάνω δυο επισημάνσεις.

Η μια αφορά όλους εκείνους που παρότι πρόσφεραν στον αγώνα και κινδύνευσαν δεν αναφέρονται πουθενά παρ' όλες τις μαρτυρίες που υπάρχουν γι αυτούς και τον ηρωισμό που επέδειξαν.

Κάποτε κάτι πρέπει να γίνει γι' αυτό.

Η δεύτερη επισήμανση είναι πως συμφωνώ απόλυτα με τις προτάσεις του διακεκριμένου λαογράφου και ακούραστου ερευνητή Γιώργου Ντελιόπουλου για τις εκδηλώσεις που πρέπει να γίνουν για τα 100 χρόνια που συμπληρώνονται από το (επίσημο) τέλος του Μακεδονικού αγώνα .

Ελπίζω οι αρμόδιοι να σπεύσουν!!!!!!

Με τιμή
Γρηγόρης Γιοβανόπουλος
Δάσκαλος